

PRAVNI SISTEM EU

MANDIĆ RADE 18/31

ĐOLOVIĆ MIA 18/44

AVERIĆ SAJMA 18/47

OSNOVNI PRINCIPI PRAVNOG SISTEMA EU

- Osnivanje Evropskih zajednica označilo je stvaranje novog pravnog sistema tzv. Komunitarnog prava.
- Sporenja oko karaktera pravnog sistema EU:
 1. Međunarodno pravo jedne međunarodne orgnizacije
 2. Dvojni krakter pravnog sistema EU sa elementima međunarodnog i nacionalnog prava
 1. Sui generis tj. specifičan pravni sistem
- U teoriji preovlađuje shvatanje o sui generis karakteru pravnog sistema EU

- Fundamentalne osobine pravnog sistema EU:

1.Princip neposredne primjene i direktnog dejstva

2.Princip nadnacionalnosti

- Osobina koja razlikuje EU i njen pravni sistem od klasičnih međunarodnih organizacija je činjenica da su države osnivači neopozivo prenijele dio suverenih nadležnosti na institucije EU.
- Stvoren zasebni pravni sistem koji reguliše način funkcionisanja EU, njen odnos prema državama članicama i drugim subjektima, međusobni položaj organa i međusobni položaj pravnih i fizičkih lica na teritoriji država članica.

PRINCIP NEPOSREDNE PRIMJENE I DIREKTOG DEJSTVA

- Jedna od osnovnih karakteristika pravnog sistema EU.
- Prava i obaveze nastale komunitarnim propisima se primjenjuju direktno, bez intervencije i pomoći nacionalnih organa vlasti država članica
- Princip direktne primjene u suštini odražava autonomnost komunitarnog prava u odnosu na nacionalne propise država članica EU.
- Pravna priroda komunitarnih uputstava optimalno usmjerena na prilagođavanje nacionalnim uslovima država članica, kojima se prepušta izbor metoda i mjera za primjenu komunitarnih direktiva.

- Princip direktne primjene komunitarnih propisa ima veliki značaj za pojedinca
- Direktno dejstvo komunitarnih normi podrazumijeva jasnost i preciznost.
- Direktno dejstvo – mogućnost direktnog pozivanja od strane pravnih i fizičkih lica, na prava nastala na osnovu komunitarnih normi pred nacionalnim sudovima država članica.
- Kod direktnog dejstva postoje:
 - 1 „vertikalno“ direktno dejstvo
 - 2 „horizontalno“ direktno dejstvo

PRINCIP PRIMATA KOMUNITARNOG PRAVNOG SISTEMA NAD NACIONALNIM

- **Princip superiornosti**
- **Pravni sistem EU ima prednost nad nacionalnim pravima država članica i to:**
 - 1. Odredbe osnivačkih ugovora**
 - 2. Sekundarno komunitarno zakonodavstvo**
 - 3. Međunarodni sporazumi i opšti principi**
- **Obavezujuća snaga pravnog sistema EU prostire se na sve nivoe nacionalnih normi (ustavne, regionalne, lokalne).**
- **Nacionalni propis ne može biti donijet ako je suprotan komunitarnim pravilima.**
- **Francuska, Njemačka i Italija u mnogo slučajeva odbile da primijene princip primata komunitarnog prava.**

IZVORI KOMUNITARNOG PRAVA

- Primarno zakonodavstvo
- Sekundarno zakonodavstvo
- Opšta pravna načela i običaji
- Dopunski izvor

PRIMARNO ZAKONODAVSTVO

- Primarno zakonodavstvo obuhvata:
 1. Osnivačke ugovore
 2. Međunarodne sporazume
- Osnivački ugovori obuhvataju 3 konstitutivna ugovora:
 1. Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za uglj i čelik
 2. Ugovor o osnivanju Evropske zajednice
 3. Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju
- Primarno zakonodavstvo stvaraju države članice i Zajednica.
- Osnivački ugovori su više puta mijenjani.
- Statuti o osnivanju Evropske investicione banke i Evropske centralne banke imaju status primarnog zakonodavstva

SEKUNDARNO ZAKONODAVSTVO

- Obuhvata sledeće izvore prava:

1. Uredbe

2. Direktive

3. Opšte i pojedinačne odluke

4. Preporuke i mišljenja

- Sekundarno zakonodavstvo stavraju isključivo institucije EU.

OPŠTA PRAVNA NAČELA I PRAVNI OBIČAJI

- Opšta pravna načela:
 - Apstraktna pravila
 - Veće pravne snage od sekundarnih komunitarnih normi
 - Spadaju u kategoriju tzv. prirodnog prava
 - Najčešća opšta pravna načela:
 1. Zaštita ljudskih prava i sloboda
 2. načelo jednakosti
 3. Načelo proporcionalnosti
- Pravni običaji:
 - Nepisani izvor komunitarnog prava
 - Dopunjavaju ili mijenjaju primarno i sekundarno zakonodavstvo
 - Samo države članice mogu ustanoviti pravne obiçaje

DOPUSNKI IZVORI

- Sudska praksa Evropskog suda pravde (ECJ)
 - Nije izričito navedena u ugovoru o osnivanju
 - Nacionalni sudovi država članica su obavezni da poštuju i sprovode presude ECJ donijete u postupku tumačenja komunitarnog prava
 - Usvojeni stavovi ECJ direktno doprinose jednoobraznoj primjeni komunitarnih propisa na nivou ECJ i prvostepenog suda u budućoj sudskoj praksi na nivou EU.

PRAVNA PRIRODA, STRUKTURA I CILJEVI

- Nadnacionalnost EU prevashodno nose ključne institucije EU:
 1. Komisija EU
 2. Evropski parlament
 3. Evropski sud pravde
- Zastupaju interese Unije kao cijeline, nezavisni u svom radu od uticaja nacionalnih organa država članica i kroz svoje aktivnosti snažno utiču na dalje jačanje nadležnosti Unije, kao cijeline, na uštrb suvjerenih ovlaćenja njenih država članica
- Osnovni cilj jeste održivi ekonomski prosperitet i prepoznatljiv međunarodni identitet članica EU u savremenim međunarodnim odnosima

PRAVNI KARAKTER

- Pravni sistem EU čini osnovu institucionalnog sistema Unije
- Reguliše proces donošenja odluka u komunitarnim organima i definiše njihove međunarodne odnose ,kao i njihove relacije sa državama članicama
- Posredstvom komunitarnih akata (uredbi,upustava i odluka) organima EU je omogućeno da obavezuju države članice i njihova pravna i fizička lica po određenim ekonomskim i socijalnim pitanjima

- EU ima više politički nego pravni značaj sve do usvajanja Lisabonskog ugovora o EU tj. počev od njegovog stupanja na snagu 1. decembra 2009. kada je stekla izričito svojstvo pravnog lica u međunarodnom pravu
- Bez precizno određenog pravnog položaja Unije-Ugovor iz Maastrichta, revizije u Amsterdamu i Nici
- Međunarodno –pravni subjektivitet su do usvajanja i ratifikacije teksta Lisabonskog ugovora o EU zadržale :
Evropska zajednica za atomsku energiju i Evropska ekonomska zajednica.
- Evropski sud pravde nije zauzeo stav dok je Savezni ustavni sud Njemačke u presudi (1994) povodom donošenja Ugovora o EU iz Maastrichta zaključio da EU nema odvojeni pravni subjektivitet ni prema Evropskim zajednicama ,ni prema državama članicama.

STRUKTURA EU DO USVAJANJA LISABONSKOG UGOVORA O EU - TRI STUBA

- Prvi stub čine dvije postojeće Evropske zajednice :
- 1. Evropska zajednica
- Nadležnosti : carinska unija i jedinstveno tržište; poljoprivredna politika; strukturna politika; trgovinska politika; EU građanstvo; ekonomska i monetarna unija; obrazovanje i kultura; trans-evropske mreže; zaštita potrošača; zdravlje; istraživanje i zaštita sredine; socijalna politika; politika azila; spoljne granice; migraciona politika
- 2. Evropska zajednica za atomsku energiju (EURATOM)
- Odluke se donose po principima nadnacionalnog funkcionisanja jer se uglavnom radi o ekonomskim i socijalnim pitanjima iz nadležnosti komunitarnih organa Evropskih zajednica

- **Drugi stub** obuhvata zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku
- Odlikuje se funkcionisanjem na osnovama međuvladine saradnje
- Zajednička spoljna politika obuhvata: saradnju, zajedničke stavove i mjere, mirovne operacije, ljudska prava, demokratija, pomoć državama nečlanicama
- Bezbjednosna politika je uključila sledeća pitanja: jačanje Zapadno-evropske unije, kao bezbjednosne komponente EU; razoružanje, finansijski aspekti odbrane i dugoročni cilj stvaranja evropske odbrambene politike

- Treći stub EU obuhvata saradnju u pitanjima pravosuđa i unutrašnjih poslova
- Treći stub je terminološki i konceptijski preinačen u oblast bezbjednosti, slobode i pravde od Ugovora o EU iz Nice (2003)
- Zasniva se na principima međuvladine saradnje i konsenzusa
- Osnovni cilj uspostavljanja saradnje država članica u trećem stubu EU je u obezbjeđivanju prostora slobode, bezbjednost i pravde kroz zajedničke akcije suzbijanja organizovanog kriminala i terorizma i putem unaprijeđivanja saradnje pravosudnih organa

STRUKTURA EU PREMA LISABONSKOM UGOVORU ○ EU (2009) - STAPANJE TRI STUBA

- EU 1. decembra 2009 godine gubi tripartitnu strukturu
- Tri stuba se stapaju u jedan – Uniju, kojoj je dodijeljeno svojstvo pravnog lica
- Zaključivanje međunarodnih ugovora i članstvo u međunarodnim organizacijama Unije kao cijeline

CILJEVI I OSNOVNE VRIJEDNOSTI KAO PODLOGA PRAVNOG SISTEMA

- Po Ugovoru o EU zajednička načela svim državama članicama su:
 - Sloboda
 - Demokratija
 - Vladavina prava
 - Poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda
 - Poštovanje nacionalnog identiteta država članica
 - Načelo solidarnosti
 - Obezbjedivanje bezbjednosti
 - načelo nediskriminacije prema nacionalnosti, rasi, polu i etničkom porijeklu, religijskim i drugim opredeljenjima i prema uzrastu.

PRAVNI SISTEM I LISABONSKI UGOVOR O EU (2009)

- Posebno Poglavlje 2. pod nazivom: „Pravna akta Unije, procedure usvajanja i druge odbredbe“
- Regulisana su pravna akta EU, tako što je definisano da u vršenju ovlašćenja Unije, institucije EU usvajaju uredbe, direktive, odluke, preporuke i mišljenja.
- Pravna akta koja su usvojena na osnovu zakonske procedure (zajedničkim usvajanjem od strane Evropskog parlamenta i Savjeta ministra na predlog Komisije) predstavljaju zakonska akta.

HVALA NA PAŽNJI ! 😊